

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.014.01.2023

Pan
Sławomir Jerzy Snarski
Starosta Bielski
Starostwo Powiatowe w Bielsku Podlaskim
ul. A. Mickiewicza 46, 17-100 Bielsk Podlaski

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/004 – Funkcjonowanie systemu informatycznego Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców (CEPiK 2.0.) oraz zarządzanie Funduszem Celowym CEPiK

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Starostwo Powiatowe w Bielsku Podlaskim, ul. A. Mickiewicza 46, 17-100 Bielsk Podlaski¹

Kierownik jednostki kontrolowanej

Pan Sławomir Jerzy Snarski, Starosta Bielski od 16 listopada 2014 r.²

Zakres przedmiotowy kontroli

Realizacja przez Starostów zadań w zakresie rejestracji pojazdów oraz wydawania praw jazdy z wykorzystaniem Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców³ oraz naliczanie i odprowadzanie opłat ewidencyjnych na rachunek funduszu celowego CEPIK i przekazywanie sprawozdań z opłat ewidencyjnych.

Okres objęty kontrolą

Od 1 stycznia 2018 r. do dnia zakończenia kontroli w 2023 roku.

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku

Kontrolerzy

1. Tomasz Ambrozik, doradca ekonomiczny, na podstawie legitymacji służbowej nr 462.
2. Joanna Muszyńska, specjalista kontroli państwowej, na podstawie upoważnienia do kontroli nr LBI/94/2023 z dnia 16 maja 2023 r.

(akta kontroli str. 1)

¹ Dalej: „Starostwo”.

² Dalej: „Starosta”.

³ Dalej: „CEPIK”.

⁴ Dz. U. z 2022 r., poz. 623, ze zm. Ustawa zwana dalej: „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Starostwo prawidłowo realizowało zadania w zakresie rejestracji pojazdów oraz wydawania praw jazdy z wykorzystaniem CEPIK. Rzetelnie naliczono i odprowadzono opłaty ewidencyjne na rachunek Funduszu CEPIK⁶, jak również terminowo przekazywano sprawozdania z opłat ewidencyjnych.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W Starostwie dostęp do systemu CEPIK miały wyłącznie osoby upoważnione, posiadające uprawnienia adekwatne do zadań wynikających z zakresów czynności. W sytuacji stwierdzenia błędów w danych zgromadzonych w Centralnej Ewidencji Pojazdów⁷, podejmowano niezwłoczne działania wynikające z obowiązujących procedur.

Starostwo prawidłowo, tj. do 10 dnia każdego miesiąca przekazywało opłaty ewidencyjne, pobrane w miesiącu poprzedzającym, na rachunek bankowy Funduszu, dokonywało rozliczenia tych opłat oraz przekazywało sprawozdania z opłaty ewidencyjnej.

W Starostwie rzetelnie wywiązywano się z obowiązku przeprowadzenia co najmniej raz w roku kontroli we wszystkich stacjach kontroli pojazdów działających na terenie powiatu bielskiego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

Opis stanu faktycznego

1. Starostwo w okresie objętym kontrolą, w związku z korzystaniem z systemu CEPIK otrzymało sprzęt informatyczny, w tym sześć zestawów do obsługi systemu Pojazd, z których każdy składał się z komputera (jednostka centralna i monitor), drukarki, czytnika kart kryptograficznych, dwóch skanerów i czterech czytników kodów 2D⁸ oraz jednego zestawu komputerowego do obsługi systemu Kierowca, tj.: komputer (jednostka centralna i monitor), drukarka, czytnik kart inteligentnych i skaner⁹. Urządzenia sieciowe, tj.: serwer, router i UPS do obsługi CEPIK były w użytkowaniu Starostwa przed okresem objętym kontrolą¹⁰. Sprzęt został przekazany przez Starostwo do Wydziału Komunikacji i Transportu Starostwa¹¹.

(dowód: akta kontroli str.8-31)

Ogłędziny przeprowadzone w ramach niniejszej kontroli wykazały m.in., że:

- na wszystkich siedmiu stanowiskach znajdował się sprzęt komputerowy otrzymany do pracy w systemach CEPIK¹²,
- na wszystkich siedmiu stanowiskach użytkownicy mają dostęp do systemu CEPIK, w tym na trzech stanowiskach – do aplikacji Pojazd i Kierowca, na trzech – tylko do Pojazd, na jednym – tylko do Kierowca, zgodnie z zakresem czynności i nadanymi uprawnieniami,
- na każdym stanowisku był dostęp do aplikacji E-Helpdesk służącej do zgłaszania awarii,
- sprzęt był wykorzystywany wyłącznie do załatwiania spraw w CEPIK i działów prawidłowo,
- na komputerach nie ma innych aplikacji wykorzystywanych poza systemem CEPIK, brak dostępu do Internetu,
- sprzęt był sprawny i pozwalał na poprawną pracę w systemach CEPIK,
- infrastruktura sprzętowa umożliwiała sprawną realizację zadań z wykorzystaniem CEPIK.

Stwierdzono, że sprzęt komputerowy był zgodny z wymienionym w protokołach przekazania i odbioru poza trzema przypadkami, w tym dwoma uzasadnionymi wymianą uszkodzonego sprzętu na nowy¹³ oraz ewidentną pomyłką w numerze seryjnym monitora. Jeszcze w trakcie oględzin pomyłka została wyjaśniona i skorygowana¹⁴.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: „Fundusz”.

⁷ Dalej: „CEP”.

⁸ Sześć protokołów odbioru z 5 marca 2020 r.

⁹ Protokół odbioru z 25 lutego 2021 r komputerów (jednostka centralna i monitor) ,

¹⁰ Umowa użyczenia nr 57/KO/DEPIT/MSWist/10 z 1 marca 2010 r. pomiędzy MSWiA a Powiatem Bielskimm.in. na: serwer

Actina „Solar 220 X2, Action S.A., router CISCO 2611 ISR, Cisco Systems

¹¹ Dalej: „WKIT”.

¹² Stanowiska komputerowe zainstalowane są następująco: 1/ w pokoju nr 2, Rejestracja Pojazdów” - pięć stanowisk, 2/ w pokoju nr 4 „Prawo jazdy, Ośrodki szkolenia kierowców” - jedno stanowisko, 3/ w pokoju nr 5 „Zarządzanie ruchem drogowym” - jedno stanowisko.

¹³ Stacja nr 2 - inny nr seryjny jednostki, stacja nr 6 – inny numer seryjny monitora i skanera.

¹⁴ Protokół został zweryfikowany i poprawiony protokół przekazania i odbioru monitorau o nr CNC9481Y86 podpisany elektronicznie 23 maja 2023 r.

Nie wszystkie posiadane przez Starostwo urzędzenia były wykorzystywane do załatwiania spraw z wykorzystaniem CEPIK. W sprawie niewykorzystywanych czytników 2D (4 szt.) oraz skanera do archiwizacji Naczelnik WTiK wyjaśnił, że: Czytniki 2D były wykorzystywane do przerejestrowania pojazdów w CEP, natomiast w CEP 2.0 nie są potrzebne, gdyż używanie ich (skanowanie numeru seryjnego z dowodu rejestracyjnego), wymaga podawania dodatkowych informacji, a przez to wydłuża jedynie proces przerejestrowywania pojazdów. Skaner do archiwizacji jest obecnie niepodłączony i niewykorzystywany, gdyż skanowanie dokumentów znacznie wydłuża pracę podczas rejestracji, poza tym wszystkie dokumenty każdego rejestrowanego pojazdu są kserowane, znajdują się w teczce pojazdu i dostępne są od ręki ponieważ archiwum wydziałowe znajduje się blisko stanowisk do rejestracji.

Naczelnik WTiK poinformował także, że: Dostarczona infrastruktura sprzętowa umożliwiała sprawną realizację zadań z wykorzystaniem CEPIK. Nie brakuje sprzętu. Otrzymany sprzęt informatyczny działa prawidłowo.

Ogledziny potwierdziły sprawność sprzętu, poprawność logowania i uruchamiania się aplikacji Pojazd i Kierowca.

(dowód: akta kontroli str. 32-42, 132-187)

2. Do mocnych stron systemu Pojazd, jak poinformował Naczelnik WKiT, należą:

A. Dostęp do Centralnej Bazy Pojazdów (podgląd pojazdu w CEP).

B. Przejrzyste i funkcjonalne poszczególne zakładki, dzięki czemu proces rejestracji pojazdu odbywa się dość szybko¹⁵.

C. Brak konieczności szkolenia nowo przyjętych pracowników stacjonarnie w siedzibie PWPW.

Słabymi stronami tego systemu, jak wyjaśnił Naczelnik WKiT są:

A. Problemy przy przerejestrowaniu pojazdu z krótkim numerem ramy, gdyż zdarza się, że w Cepiku pojazdy takie zostają scalane ze sobą chociaż różnią się np. marką lub rokiem produkcji¹⁶(...).

B. Brak udostępnionej funkcjonalności umorzenia postępowania w systemie POJAZD po przerejestrowaniu pojazdu z zachowaniem dotychczasowego numeru rejestracyjnego, umorzenie pisane jest „ręcznie” z pominięciem systemu. W razie kontroli pojazdu np. przez Policję w Cepie widnieją niezgodne z faktem rzeczywistym dane. Opcja taka aktywna jest przy pojeździe przerejestrowanym z wydaniem pozwolenia czasowego, nowych tablic rejestracyjnych i decyzji o rejestracji czasowej. Z komentarzy pracowników innych starostw zamieszczanych w Informacjach dla Starostw - forum Pojazd wynika, że propozycja udostępnienia przez CEPIK nowej funkcjonalności czyli umorzenia postępowania takich pojazdów została już przez nich zgłoszona (załącznik pkt 2.3)(...).

C. „Losowo występuje problem z przerejestrowaniem pojazdu na tzw. czarnych tablicach w CEPIE chociaż w rzeczywistości tablice są „białe”, zakładka zmiany daty wydania tablic jest nieaktywna, brak możliwości wpisania znaku legalizacyjnego. Aby nie wydłużyć czasu oczekiwania na zakończenie procesu rejestracji, klient decyduje się na wymianę tablic rejestracyjnych z nowym numerem rejestracyjnym (wtedy proces rejestracji przebiega bez problemu)”.

D. „Problem przy rejestracji pojazdu na tablice wywozowe w celu wywozu pojazdu z kraju i wprowadzeniu obcokrajowca do bazy danych bez pesela. System za każdym razem wymusza przy wpisywaniu właściciela pobranie danych z CEP a jest to niemożliwe przy braku pesela. W takiej sytuacji rejestracja przeciąga się w czasie bo operator musi kilka lub kilkanaście razy wprowadzać dane właściciela bez pesela z różnego rodzaju dokumentów zanim system odblokuje opcję pobrania danych z CEP. Z reguły klienta obcokrajowca nie satysfakcjonuje fakt zgłoszenia danego problemu i czekanie na jego rozwiązanie, chciałby jak najszybciej otrzymać tablice rejestracyjne i moc wywieźć pojazd z kraju, więc pracownik dokonujący rejestracji sam stara się rozwiązać problem. Opisane powyżej problemy wpływają

¹⁵ Gdy nie pojawi się błąd systemu.

¹⁶ Zgłoszenie SD48284549 z dnia 25.01.2023 r. (niezrealizowane na dzień 18.05.2023 r.) numer rejestracyjny BBI 40RT, zgłoszenie nr SD47488886 - numer rejestracyjny BBI 57TF (podobna sytuacja jak w pierwszym przykladzie, zgłoszenie z dnia 27.07.2022 r. zostało zrealizowane 19.05.2023 r.)

przede wszystkim na wydłużenie procesu rejestracji, a to z kolei wiąże się z niezadowolaniem obywateli jeżeli jest długi czas oczekiwania na załatwienie sprawy. Rozwiązanie tego typu problemów to zmiany w programie, które mogą być dokonane przez osoby tworzące i aktualizujące SI POJAZD.”
(dowód: akta kontroli str. 45-55, 262-268)

3. Do mocnych stron systemu Kierowca, jak poinformował Naczelnik WKiT, należą:
 - A. Możliwość pracy w SI Kierowca w przypadku braku połączenia z CEPIK.
 - B. Brak konieczności szkolenia nowo przyjętych pracowników stacjonarnie w siedzibie PWPW. Słabymi stronami tego systemu, jak wyjaśnił Naczelnik WKiT są:
 - A. Brak możliwości zamawiania prawa jazdy np. kategorii C (po zdanym egzaminie) przy otwartym Profilu Kierowcy Zawodowego (nie ukończonym szkoleniu). Trzeba wprowadzać fikcyjny wniosek „zmiana danych”, aby system wstawił nowo uzyskaną kategorię na dokument¹⁷.
 - B. Brak udostępnionej funkcjonalności „uchylenie postanowienia o zatrzymaniu prawa jazdy” w systemie. Trzeba wprowadzać fikcyjny wniosek „zwrot po zatrzymaniu”. Funkcjonalność taka powinna być utworzona, ułatwiłoby to pracę w SI Kierowca.
 - C. Konieczność wprowadzania w systemie dodatkowego (fikcyjnego) wniosku „zwrot po zatrzymaniu” w przypadku, kiedy kierowca ma cofnięte uprawnienia i składa wniosek o przywrócenie cofniętego uprawnienia.
 - D. Często występujące rozbieżności między danymi prezentowanymi w CEPIK i SI Kierowca. Najczęściej dotyczy to kierowców, którzy mieli zatrzymane prawo jazdy. W SI Kierowca dokument figuruje jako wydany, dane prezentowane są prawidłowo, zgodnie z dokumentacją w aktach kierowcy, zaś w CEPIK dokument widnieje jako zatrzymany przez Starostę (...)»¹⁸
Powyższy problem często zgłaszany jest przez obywateli za pomocą ogólnie dostępnych rozwiązań technicznych. Osoba obsługująca zgłoszenie wyjaśnia wówczas rozbieżności w danych poprzez ich weryfikację i ewentualną poprawę (...) skrócona instrukcja składania zgłoszeń przez Atmosferę. 3.5. W celu pobierania danych z CEP osób, które mają dwa imiona, CEP zwraca informację, że „Podana osoba została błędnie zweryfikowana w rejestrze PESEL”. Aby pobrać dane z CEP trzeba usunąć drugie imię, wówczas uda się pobrać dane z CEP, a następnie ponownie je uzupełnić.(...)
 - E. Konieczność dwukrotnego wpisywania i zapisywania niektórych danych (np. data faktycznego zatrzymania p.j., nr skrytki) przy wprowadzaniu zatrzymania dokumentu prawa jazdy, ponieważ przy pierwszym zapisaniu dane są usuwane (zawsze).
 - F. W przypadku problemów podczas procedury zwrotu zatrzymanego dokumentu prawa jazdy zaleceniem HP było wpisywanie daty końca zatrzymania, o dzień wcześniej niż data złożenia przez interesanta wniosku o zwrot zatrzymanego prawa jazdy. Natomiast w ostatnich czasie były przypadki, w których po edycji starego zatrzymania np. w celu wpisania daty końca zatrzymania, SI Kierowca wysyłał komunikat do CEPIK o zatrzymaniu prawa jazdy w dniu edycji/dokonania wpisu w „starej” sprawie. W CEPIK dla Policji widoczne to było jako nowe zatrzymanie.
(dowód: akta kontroli str. 45-55, 262-268)
 4. W sprawie planów awaryjnych w systemach CEPIK Naczelnik WKiT wyjaśnił, m.in. że:
W urzędzie funkcjonują procedury, które są niepisane, opracowane ustnie przy udziale wszystkich pracowników wydziału, stosowane i sprawdzone w praktyce. Każdy nowozatrudniony pracownik jest instruowany odnośnie pracy w systemie CEPIK, a także procedur postępowania w przypadku wystąpienia problemów z dostępnością do CEPIK przez inspektora WKiT AW-trenera. Przy braku dostępności do centralnej bazy danych CEPIK, a funkcjonowaniu bazy lokalnej wykonujemy obsługę obywateli zgodnie z naszymi opracowanymi przez wydział zasadami i procedurami opisanymi w Instrukcji Bezpieczeństwa stworzonej przez PWPW. Pracujemy w trybie awaryjnym, który umożliwia podstawową funkcjonalność niezbędną do nieprzerwanej obsługi obywateli. Po usunięciu usterek i ponownym dostępie do centralnej bazy danych CEPIK przesyłamy dane i uzupełniamy

¹⁷ Nr p.j. 00314/15/2003, nr zgłoszenia HP – SD48522872 z dnia 16.05.2023 r.

¹⁸ Zgłoszenie SD48389975 z dnia 28.03.2023 r. (rozwiązane, załącznik do wyjaśnień – pkt 3.4), zgłoszenie SD47400355 z dnia 22.06.2022 r. (rozwiązane) - załącznik do wyjaśnień - pkt 3.4.1).

sprawy zaległe, np. zamówienia dowodu rejestracyjnego. Jeżeli awaria nastąpiła w całym kraju i brak jest dostępu do bazy centralnej i lokalnej, nie jesteśmy w stanie obsłużyć obywatela do końca. Przyjmujemy wnioski z podaniem nr telefonu i po załatwieniu sprawy (po uzyskaniu ponownego dostępu do bazy danych CEPIK) powiadamy o tym obywatela telefonicznie, albo wysyłamy załatwioną sprawę za pomocą Poczty Polskiej np. decyzję o wyrejestrowaniu pojazdu. Przy wystąpieniu problemów związanych z systemem CEPIK (sprzętu informatycznego) problem jest zgłaszany na HELPDESK DXC, który sprawdza gdzie jest awaria i odnotowuje zgłoszenia podając nam numer zgłoszenia. Po ustaleniu przyczyny usterki/awarii, HELPDESK DXC oddzwania do Wydziału Komunikacji i Transportu stwierdzając, że np. w naszej serwerowni nastąpiło „zawieszenie” routera. Pracownik Wydziału Komunikacji i Transportu A. W. lub informatyk Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim R. M., którzy posiadają odpowiednie uprawnienia, idą do serwerowni i resetują router, co rozwiązuje usterkę/awarię. (dowód: akta kontroli str. 248-251)

5. W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 25 maja 2023 r. wystąpiły 144 problemy w funkcjonowaniu systemu CEPIK¹⁹. Do najczęściej zgłaszanych problemów należały m.in.:

A. Scalenie w bazie Centralnej Ewidencji Pojazdów²⁰ dwóch różnych pojazdów o takim samym krótkim numerze VIN²¹.

B. Brak możliwości wydania nowego dowodu rejestracyjnego, tj. zakładka unieważnienia poprzedniego dowodu rejestracyjnego oraz wydania nowego nieaktywna, w CEP i bazie lokalnej inne dane²².

C. Rozbieżność danych dotyczących kierowcy, w danych lokalnych Kierowca dokument prawa jazdy widnieje jako wydany (zgodnie z faktem rzeczywistym i dokumentacją), zaś w CEPIK - widnieje jako „dokument prawa jazdy zatrzymany przez Starostę”²³.

D. Brak możliwości zamówienia prawa jazdy lub brak możliwości wstawienia niektórych kategorii na zamawianym dokumencie²⁴.

E. W aplikacji SI Kierowca błędy w profilu kandydata na kierowcę PKK, brak możliwości wygenerowania PKK, WORD nie widzi PPK na kontrolne sprawdzenie kwalifikacji, w konsekwencji Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego²⁵ nie może zapisać na egzamin²⁶.

Do istotnych (choć rzadko występujących) problemów w działaniu CEPIK należało m.in.:

A. W aplikacji Kierowca brak możliwości wyświetlenia danych wyszukiwanego kierowcy w konsekwencji dokonania jakichkolwiek zmian na jego profilu²⁷.

B. Pojazd w trybie offline/brak możliwości wykonania zmian na pojeździe²⁸.

C. Błąd blokujący: „brak ostatniej linii w adnotacji wieloliniowej przy przerejestrowaniu pojazdu”²⁹.

W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 25 maja 2023 r. wystąpiły dwie przerwy w działaniu CEPIK kwalifikowane jako awarie masowe³⁰. Informacje o nich pojawiły się na stronie głównej aplikacji Informacje dla Starostw. Kilka razy wystąpiły problemy z funkcjonowaniem usług sieciowych CEPIK³¹ oraz chwilowe wolniejsze działanie programu Pojazd lub zawieszanie się systemu przy pobieraniu danych właściciela pojazdu z bazy CEP.

W dokumencie pt. „Procedura zgłaszania Incydentów w rozwiązaniu CEPIK a systemy teleinformatyczne”³² utworzonej przez Polską Wytwórnę Papierów Wartościowych S. A.³³

¹⁹ Raport wygenerowany na potrzeby kontroli wskutek zgłoszenia potrzeby do PWPW.

²⁰ Dalej „CEP”.

²¹ Numer ramy. Na pięć przypadków w okresie od 1.01.2022 r. do 31.05.2023 r. dwa przypadki nie rozwiązane (z 25.01.2023 r. i z 31.05.2023 r. - stan na 31.05.2023 r.).

²² Dziewięć zgłoszeń (wszystkie rozwiązane).

²³ Pięć zgłoszeń w okresie: od 1.01.2022 r. do 25.05.2023 r. (wszystkie rozwiązane).

²⁴ Osiem zgłoszeń w okresie: od 1.01.2022 r. do 25.05.2023 r. (wszystkie rozwiązane).

²⁵ WORD.

²⁶ Pięć zgłoszeń w okresie: od 1.01.2022 r. do 25.05.2023 r. (wszystkie rozwiązane).

²⁷ Sprawa dotyczyła wymiany prawa jazdy z powodu przedłużenia. Błąd: „nieprawidłowy format ciągu wejściowego”. Dwa zgłoszenia (nierozwiązane) w okresie od: 01.01.2022 r. do 02.06.2023 r. (w tym jedno w czasie oględzin).

²⁸ Dwa zgłoszenia w okresie: od 1.01.2022 r. do 25.05.2023 r. (wszystkie rozwiązane).

²⁹ Jedno zgłoszenie (rozwiązane).

³⁰ 06.06.2022 r. - awaria masowa CEPIK (godz.12:22-13:02) i 06.02.2023 r. - awaria masowa CEPIK (godz.10:04-10:51).

³¹ Np. brak wywołania usługi sieciowej CEK (zgłoszenie z dnia 06.03.2023 r. Nr SD48349670), brak połączenia z CEK (zgłoszenie z dnia 07.03.2023 r. Nr SD48350837).

³² Wersja 3.0 z 23 marca 2018 r.

³³ Dalej „PWPW”.

określono m.in., że: usterki czy awarie w CEPIK należy zgłaszać telefonicznie, mailowo lub elektronicznie poprzez aplikację E-Helpdesk dostępną na każdej stacji komputerowej obsługującej CEPIK³⁴ do Helpdesk ST. Czas przewidziany na usunięcie usterki uzależniony został od rodzaju i priorytetu incyduentu od dwóch (w przypadku incyduentu krytycznego³⁵) do 72 godzin roboczych (w przypadku usterki o niskim priorytecie³⁶).

(dowód: akta kontroli str. 56-115)

6. Nadawanie/modyfikowanie/odbieranie uprawnień w Starostwie było realizowane w oparciu o udostępnione na Portalu Starosty formularze uzyskania lub modyfikacji uprawnień użytkownika, tj. wniosków o wystawienie certyfikatów, odpowiednio w przypadku systemu Pojazd - „FE-1dr”, w przypadku systemu Kierowca - „FE-1”. W przypadku zakończenia stosunku pracy z pracownikiem, konta użytkowników były co najmniej blokowane, poprzez unieważnienie certyfikatu na formularzu FE-15 i zawieszenie lub usunięcie praw dostępu na wniosku FE-1dr³⁷.

Na podstawie oględzin systemu uprawnień pt. „Wykaz Obsługi Kont”³⁸ ustalono, m.in., że: do aplikacji CEPIK posiada dostęp 11 osób³⁹, w tym trzy osoby – do Pojazd i Kierowca, sześć osób – do Pojazd, dwóch pracowników – do Kierowcy. Cztery konta byłych pracowników były usunięte.

Posiadane w systemach uprawnienia były zgodne z zakresami czynności oraz wnioskami o nadanie uprawnień⁴⁰.

Również ustalono, że jedno z 11 aktywnych kont należało do pracownika nieobecnego tego dnia w pracy, którego absencja trwa od 9 listopada 2022 r. tj. 6 miesięcy i 23 dni.

(dowód: akta kontroli str. 116-188)

Procedura nadawania, modyfikowania i cofania upoważnień do przetwarzania danych osobowych oraz uprawnień do pracy w systemach informatycznych zawarta w Instrukcji Cyberbezpieczeństwa i Zarządzania Systemami Informatycznymi w Starostwie Powiatowym w Bielsku Podlaskim zatwierdzonej przez Starostę 7 kwietnia 2021 r.⁴¹ stanowi, że: „Bez względu przesłanką do dokonania zmian w zakresie upoważnienia jest zwolnienie pracownika, zmiana zakresu obowiązków, długotrwała choroba pracownika, długotrwały urlop (nieobecność na stanowisku pracy przekraczająca okres 6 miesięcy), o czym stanowisko ds. kadr informuje Lokalnego ADO, IOD i ASI”

(dowód: akta kontroli str. 232-243)

Naczelnik WKIT wyjaśnił, że: „Konto pracownika nie zostało zawieszona niezwłocznie, a dopiero po 6 miesiącach i 23 dniach, gdyż w Instrukcji Cyberbezpieczeństwa i Zarządzania Systemami Informatycznymi w Starostwie Powiatowym w Bielsku Podlaskim nie ma bezwzględnie obowiązku blokowania konta pracownika. W Rozdziale 4 występuje procedura nadawania, modyfikacji i cofania upoważnień do przetwarzania danych osobowych oraz uprawnień do pracy w systemie informatycznym natomiast nie występuje słowo zawieszenie. Również w Instrukcji Bezpieczeństwa Systemu Pojazd w Urzędzie zapisu o konieczności zawieszenia konta także nie ma. W systemie CEPIK występuje wniosek przewidujący możliwość czasowego zawieszenia praw dostępu co zostało uczynione, ale nie wynika to z przepisów prawa.”

(dowód: akta kontroli str. 248-251)

Za przeprowadzonych oględzin wynika, że karta kryptograficzna ww. pracownika, długotrwałe nieobecnego w pracy, była zabezpieczona w sejfie, co uniemożliwiało dostęp do systemu osobom postronnym, mimo aktywnego konta. Ponadto w toku kontroli konto użytkownika zostało zawieszona.

(dowód: akta kontroli (str. 116-187, 252)

³⁴ Skrótny na pulpicie komputera.

³⁵ Np. awaria CEPIK uniemożliwiająca korzystanie z jego usług.

³⁶ Prośba o informację lub zmianę w systemie teleinformatycznym (ST).

³⁷ Czterech byłych pracowników.

³⁸ Uruchamia się za pomocą skrótu z Pulpitu pt. „System Obsługi Kont” po zalogowaniu się z użyciem PIN do systemu. Oględziny przeprowadzono na koncie aktualnego Dysponenta DR, tj. osoby uprawnionej do kierowania do PWPW wniosków o utworzenie/zablokowanie/usunięcie/modyfikację uprawnień.

³⁹ Wraz z Naczelnikiem WKIT oraz p.o. Zastępcy Naczelnika WKIT.

⁴⁰ Prośba o informację lub zmianę w systemie teleinformatycznym (ST).

⁴¹ Rozdział 4, punkt 3.8.

7. Oględziny prawidłowości wykorzystania siedmiu kart kryptograficznych⁴² zapewniających dostęp do systemu CEPIK wykazały zgodność karty kryptograficznej z tożsamością osoby, poprawność logowania do systemu z kartą i PIN-em, poprawność logowania do systemu Pojazd i Kierowca. Nie stwierdzono zapisanego PIN-u umożliwiającego wykorzystanie w CEPIK tych kart przez osoby postronne. (dowód: akta kontroli str. 32-42)

8. Proces wyjaśniania i usuwania błędów w danych zgromadzonych w CEP/CEK odbywa się zgodnie z dokumentem p.t. „Procedura zgłaszania Incydentów w rozwiązaniu CEPIK a systemy teleinformatyczne” utworzonej przez PWPW. Jak poinformował Naczelnik WKIT: (...)Użytkownik zgłasza błąd telefonicznie do Helpdesk-u lub poprzez E-Helpdesk⁴³. Każde zgłoszenie zostaje rejestrowane i otrzymuje swój numer. Czas oczekiwania na usunięcie błędów jest różny w zależności od jego priorytetu (niektóre błędy są poprawiane zdalnie na bieżąco podczas rozmowy telefonicznej). Starostwo nie ma trudności w kontakcie z infolinią odpowiedzialną za zgłaszanie problemów. Czas oczekiwania na połączenie z konsultantem uległ znacznemu skróceniu. Zgłoszenia błędów są przyjmowane i rejestrowane na bieżąco. Starostwo, w przypadku gdy niezgodność danych uniemożliwia wprowadzenie danych do Centralnej Ewidencji Pojazdów lub Centralnej Ewidencji Kierowców, niezwłocznie informuje o tym - zgodnie z procedurami - E-HelpDesk. W przypadku, gdy błąd kwalifikowany jest jako niezgodność danych to informacja taka przekazywana jest za pośrednictwem serwisu E-Helpdesk do administratora danych (COI). Wprowadzone rozwiązania w opinii Starostwa są skuteczne.

Analiza dziesięciu ostatnich zgłoszeń błędów w działaniu CEPIK⁴⁴ wykazała, że średni czas realizacji dziesięciu z nich wyniósł 63 dni, a jedno zgłoszenie (z 30 maja 2023 r.) jest w trakcie realizacji⁴⁵. (dowód: akta kontroli str. 253-271, 273-275)

9. Oględziny całego procesu rejestracji pojazdu przeprowadzone na próbie 45 wniosków składanych przez obywateli obsługiwanych z wykorzystaniem systemu Pojazd na pięciu stanowiskach (np. rejestracja pojazdu, zmiana właściciela pojazdu) w dniach: 26 i 29-30 maja 2023 r. wykazały m.in., niżej wymienione rozbieżności dotyczące danych o pojeździe:

- W jednym na 45 przypadków w CEPIK nie wskazano aktualnej daty badań technicznych pojazdu, mimo, że były one wykonane i obywatel dostarczył stosowne dokumenty. Zamieszczono natomiast informację o wymianie drogomierza wykonanej na tej samej stacji kontroli pojazdów tego samego dnia co badanie techniczne okresowe⁴⁶. Na podstawie posiadanych dokumentów poprawiono datę badań na aktualną.
- Właściciel pojazdu zgłosił się z dowodem rejestracyjnym by wyjaśnić rozbieżności po kontroli Policji, która w systemie CEPIK widziała inny pojazd o tym samym nr VIN, nastąpiło tzw. „scalenie pojazdów”⁴⁷; w WKIT również był ten sam błąd. Pracownik zgłosił usterkę⁴⁸. Po przejeździe stacji komputerowej przez Serwis nie udało się jej usunąć, a czas naprawy został określony na miesiąc (potwierdził się przypadek, podany w informacji udzielonej przez Naczelnika WKIT odnośnie słabych stron CEPIK, a także w wykazie istotnych usterek).

W sprawie ww. rozbieżności Naczelnik WKIT wyjaśnił, że: *Pojazd został zarejestrowany w Starostwie w roku 2001 r. tj. przed wejściem CEPIK. W wyciągu ze świadectwa homologacji z 1989 r. nr VIN (nr podwozia) był 0063 i taki został wprowadzony do poprzedniego systemu firmy ETOB. Pojazd jest dalej aktywny i powinien być aktywny. Na danych o drugim pojeździe (z tym samym VIN) była modyfikacja w innym urzędzie już w systemie CEPIK. Prawdopodobnie to ostatnie dane trafią do CEPIK (tak wskazują analogiczne rozbieżności) Zdaniem Starostwa, problem powstał przy migracji CEPIK, gdy połączyły się dwa pojazdy o tym samym VIN. W bazie lokalnej (zarejestrowany archiwalny) i bazie CEPIK (wartość CEP)*

⁴² Oględzinom poddano karty wszystkich siedmiu użytkowników obsługujących stacje komputerowe otrzymane do pracy w CEPIK.

⁴³ Ikona na pulpicie każdej stacji roboczej.

⁴⁴ Nr zgłoszeń: 1/ SD48389975,2/ SD48195560, 3/ SD47400355, 4/ SD47361394, 5/ SD47594952, 6/ SD48284549, 7/ SD47488886,8/ SD48562553 (nie rozwiązane), 9/ SD47368569, 10/ SD47415287.

⁴⁵ Nr zgłoszenia SD48562553. Rodzaj błędu opisany jest w punkcie 9 wystąpienia pokontrolnego tiret drugim.

⁴⁶ Nie są znane przyczyny. Dane wprowadzane na stacji kontroli pojazdów nie były widoczne w systemie CEPIK.

⁴⁷ Przypadek dotyczył krótkiego, 4 cyfrowego nr VIN (tzw. nr ramy).
⁴⁸ Nr zgłoszenia SD48562553.

są różnice na wszystkich polach (m.in. marka, model, nr rej., nr dow. rej., dane opisujące pojazd, dane techniczne). Błąd polega na połączeniu 2 różnych pojazdów.

Badanie wykazało, że pracownicy każdorazowo weryfikowali zgodność danych zawartych w dokumentach i systemie CEPIK w tym: najważniejsze dane z dowodu rejestracyjnego, czy nie było zajęć lub utraty pojazdu, aktualność okresowych badań technicznych, czy było ważne ubezpieczenie pojazdu, a w przypadku zbycia pojazdu, czy wniosek o rejestrację został złożony przez właściwy podmiot.

(dowód: akta kontroli str. 276-288)

10. Informacje o wszelkich zmianach w systemie, realizowanych przez PWPW są udostępniane w postaci elektronicznej za pośrednictwem ikony dostępnej na każdej stacji roboczej. W aplikacji *IDS Informacje dla Starostw POJAZD/KIEROWCA* znajduje się m.in. wykaz zmian w systemie pt. Integracja SI KIEROWCA w zakresie udostępniania danych kierowców z CEK⁴⁹, do którego dostęp mają wszyscy pracownicy obsługujący system Pojazd i /lub Kierowcę, po zalogowaniu się z wykorzystaniem karty i PIN. Kierownicy komórek organizacyjnych nie otrzymują tych informacji bezpośrednio, mają dostęp na tych samych zasadach jak inni użytkownicy. (dowód: akta kontroli str. 274-275, 289-298)

11. Starostwo w okresie objętym kontrolą tj. od 1 stycznia 2022 r. do 31 maja 2023 r. poprawnie ewidencjonowało i naliczało opłaty należne na rzecz Funduszu CEPIK. Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Cyfryzacji z dnia 26 sierpnia 2022 r. w sprawie opłaty ewidencyjnej stanowiącej przychód Funduszu CEPIK⁵⁰. Starostwo odnotowywało opłaty ewidencyjne, pobrane i przekazane na rachunek bankowy pobierającego, w ewidencji pobranych i przekazanych opłat ewidencyjnych prowadzonej w postaci elektronicznej, podając tytuł pobranej opłaty ewidencyjnej i liczbę opłat pobranych z tego tytułu w każdym miesiącu.

Opłata ewidencyjna CEPIK pobierana była w wysokości zgodnej z § 2 ust. 1 pkt 1 powołanego rozporządzenia⁵¹ czyli w wysokości 0,5 zł m.in. za: wydanie dowodu rejestracyjnego, pozwolenia czasowego, zalegalizowanych tablic rejestracyjnych, prawa jazdy, zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym, karty kwalifikacji kierowcy⁵² (lit. a), wymianę i zwrot zatrzymanego prawa jazdy (lit. d).

Na paragonie ewidencjonowana była wraz z opłatą ogólną za usługę np. rejestrację pojazdu lub wydanie prawa jazdy pobieraną w zależności od rodzaju wniosku składanego przez interesanta. Każda kopia paragonu (dla wystawcy) opisywana była dodatkowo ilością i rodzajem pobranych opłat ewidencyjnych⁵³ i załączana do akt sprawy. Przyjęta opłata na podstawie paragonu wpisywana była do zestawienia opłat ewidencyjnych stworzonego na potrzeby WKiT w programie Excel z wyszczególnieniem tytułu opłaty i liczby pobranych opłat. Ewidencja taka była każdego dnia uzupełniana⁵⁴. Codziennie drukowany był dzienny raport transakcji z terminala kart płatniczych z dnia poprzedniego, który opisywano na odwrócie ilością opłat⁵⁵ i dostarczano do Wydziału Budżetu i Finansów⁵⁶. Wydział Budżetu i Finansów weryfikował zgodność ewidencji otrzymanej z WKiT z opłatami ewidencyjnych na kontakt Starostwa, w razie wątpliwości uzgadniał telefonicznie. Na koniec miesiąca pracownik WKiT odpowiedzialny za sporządzanie sprawozdań na podstawie wypełnionego i podsumowanego zestawienia weryfikował jego zgodność i sporządził miesięczne sprawozdanie według wzoru Ministra Cyfryzacji.

W Starostwie czynności te wykonywane były bez wykorzystywania systemu CEPIK. W ocenie Starostwa zestawienie opłat ewidencyjnych⁵⁷ w CEPIK było nieprzydatne, gdyż pojawiały się

⁴⁹ Ostatni z 5 kwietnia 2023 r., przygotowany przez Serwis DXC, aktualizowany w przypadku pojawienia się nowych zmian, poprzedni trafiła do archiwum aplikacji.

⁵⁰ Dz. U. poz. 1857. Dalej: rozporządzenie w sprawie opłaty ewidencyjnej. Poprzednio obowiązywały rozporządzenia Ministra Cyfryzacji w tej samej sprawie: z dnia 2 kwietnia 2022 r. (Dz. U. poz. 738), z dnia 30 grudnia 2019 r. (Dz. U. poz. 2546), z dnia 10 lipca 2019 r. (Dz. U. poz. 1288) i z dnia 30 sierpnia 2016 r. (Dz. U. poz. 1377, ze zm.), z identyczną treścią w § 4 ust. 1 pkt 1.

⁵¹ Czynności objęte tą opłatą określał § 2 ust. 1 pkt 1 wcześniejszej obowiązującej rozporządzeń Ministra Cyfryzacji w sprawie opłaty ewidencyjnej, przytoczonych w poprzednim przypisie.

⁵² Opłatę ewidencyjną, za tę czynność wprowadzono z dniem 1 stycznia 2020 r.

⁵³ Za pomocą skrótów np. DR – dowód rejestracyjny, PC – pozwolenie czasowe, ZL – znaki legalizacyjne (przy rejestracji są 3 rodzaje opłat).

⁵⁴ Przez wytypowanego na dany tydzień pracownika.

⁵⁵ Wszystkie opłaty 3 rodzajów usług w przypadku rejestracji są takie same i wynoszą 0,5 zł.

⁵⁶ Zgodnie z instrukcjami obiegu dokumentów finansowo-księgowych w Starostwie Powiatowym w Bielsku Podlaskim.

⁵⁷ Raport stworzony za pomocą Modułu Sprawozdawczo Kontrolnego v. 8.7.16 utworzony 19.06.2023 r.

rozbieżności między faktycznie pobraną danego dnia liczbą opłat ewidencyjnych, a liczbą naliczaną przez CEPIK.

Opłata ewidencyjna np. za dowód rejestracyjny faktycznie pobierana była przy składaniu wniosku o przerejestrowanie lub wymianę dowodu i tego dnia dowód był zamawiany w PWPW, a nie w momencie wydania dowodu.

W systemie CEPIK była ona liczona od pobranych opłat dopiero po wydaniu takiego dowodu w CEPIKU, więc po ok. dwóch tygodniach, co w ocenie Starostwa stwarza rozbieżności zarówno dzienne jak i miesięczne. Analogicznie funkcjonował system opłat w przypadku programu Kierowca. (dowód: akta kontroli str. 274-275, 299-319)

12. Starostwo w okresie objętym kontrolą, tj. od 1 stycznia 2022 r. do 31 maja 2023 r. wywiązało się z obowiązków, o których mowa w §§ 5 i 6 rozporządzenia w sprawie opłaty ewidencyjnej⁵⁸. W wymaganych terminach Starostwo przekazywało opłaty ewidencyjne na rachunek bankowy Funduszu oraz miesięczne sprawozdania z pobranych i przekazanych opłat ewidencyjnych. (dowód: akta kontroli str. 299-387)

13. Starostwo w latach 2020-2022 zgodnie z art. 83b ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym⁵⁹ przeprowadziło co najmniej raz w roku kontrolę stacji kontroli pojazdów⁶⁰, działających na terenie kontrolowanego powiatu, w tym w 2020 roku – skontrolowano siedem stacji SKP⁶¹, w latach 2021 – 2022 – po osiem SKP⁶². W ramach prowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie naliczania ani odprowadzania opłat ewidencyjnych na rzecz Funduszu CEPIK, w związku z czym nie formułowano w tym obszarze zaleceń pokontrolnych. (dowód: akta kontroli str. 388-389)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski
pokontrolne

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo
zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Białystok, dnia 16 sierpnia 2023 r.

Kontroler:
Tomasz Ambrozik
doradca ekonomiczny
/podpisano elektronicznie/

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Janusz Pawelczyk
/podpisano elektronicznie/

⁵⁸ Identyczną treść zawierały §§ 5 i 6 wcześniejszych rozporządzeń Ministra Cyfryzacji w sprawie opłaty ewidencyjnej z dnia 2 kwietnia 2022 r., 30 grudnia 2019 r., 10 lipca 2019 r. i z dnia 30 sierpnia 2016 r.

⁵⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1047, ze zm.

⁶⁰ Dalej „SKP”.

⁶¹ 1/ BBI/002/P PUHP MOTOBIS 17-100 Bielsk Podlaski ul. 3 Maja 18, 2/ BBI/003/P Zespół Szkół NR 1 im. Marszałka J.K. Piłsudskiego 17-100 Bielsk Podlaski ul. Szkolna 12, 3/ BBI/004/R. Dąbrowski, T. Konstantynowicz AUTO-DAK S.C., 17-120 Brańsk ul. Armii Krajowej 113, 4/ BBI/005/NORD SP.J 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Piłsudskiego 41, 5/ BBI/009 Rafał Falkowski FAL-TRANS 17-120 Brańsk ul. Bielska 35/1, 6/ BBI/010/P Mirosław Prokopuk Procar 17-100 Bielsk Podlaski ul. Kleeberga 19, 7/ BBI/011 Mikołaj Maksymuk Zakład Instalatorstwa Elektrycznego 17-100 Bielsk Podlaski ul. Lipowa 4.

⁶² J.w. oraz 8/ BBI/012/P Piotr Zdrojkowski PIOTR-TRANS 17-100 Bielsk Podlaski ul. Brańska 107.